

Porušování povinnosti při správě cizího majetku

Smluvní povinnost opatrovat (spravovat) cizí majetek, zakládající případně až trestní odpovědnost ve smyslu ustanovení § 255 tr. zák., vyžaduje, aby byla stanovena konkrétní smlouvou, která musí mít přesně vymezený obsah, a to např. i ve vztahu k rozsahu svěřeného majetku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 11 Tdo 869/2003, ze dne 21.4.2004)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání dovolání obviněného J. B., proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 67 To 452/2002, v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 1 T 114/2000, a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 67 To 452/2002, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 1 T 114/2000, zrušuje. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265m odst. 1 tr. ř. se znovu rozhoduje tak, že obviněný J. B., se zproštuje podle § 226 písm. b) tr. ř. obžaloby pro trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve znění zákona č. 557/1991 Sb., jehož se měl dopustit tím, že v době od 28. 6. 1991 do 28. 10. 1992 v P., kdy zastával funkci předsedy závodního výboru odborové organizace O. a obviněná C. zastávala funkci hospodářky této odborové organizace, v rozporu s článkem IV. odst. 33 stanov vydaných sjezdem OSPO dne 15. 6. 1991, vybrali pomocí šeků z účtu ZV OO O. č. 2852...-018, vedeného u Č. s., a. s. P., J. 19, finanční částku 594.650,- Kč, která neprošla účetní evidencí a byla použita pro jiné účely než pro uspokojení potřeb členů odborové organizace, když rozpočet nebyl za vykazované období vypracován ani schválen, čímž způsobili odborové organizaci O. p. a s. P., s. p., P., N. 6, nejméně výše uvedenou škodu, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 2. 4. 2002, sp. zn. 1 T 114/2000, byl obviněný J. B. uznán vinným trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku podle „§ 244 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák.“ ve spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák. a byl mu za to uložen trest odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu dvou let. Poškozený Z. v. O. svazu pracovníků obchodu, O. p. a s. P., s. p., se sídlem P., N. 6 byl podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázán s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

K odvolání obviněného J. B. Městský soud v Praze, jako soud odvolací, rozsudkem ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 67 To 452/2002, výše označený rozsudek podle § 258 odst. 1 písm. d), f) tr. ř. v celém rozsahu zrušil a sám znovu rozhodl podle § 259 odst. 3 tr. ř. tak, že obviněného J. B. uznal vinným trestným činem porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve znění zákona č. 557/1991 Sb. a uložil mu za to trest odnětí svobody v trvání dvanácti měsíců, jehož výkon podmíněně odložil na dvouletou zkušební dobu. Trestné činnosti se obviněný J. B. podle shodného zjištění obou soudů dopustil v podstatě tím, že v době od 28. 6. 1991 do 28. 10. 1992 v P., kdy zastával funkci předsedy závodního výboru odborové organizace O. a odsouzená C. zastávala funkci hospodářky této odborové organizace, v rozporu s článkem IV. odst. 33 stanov vydaných sjezdem OSPO dne 15. 6. 1991, vybrali pomocí šeků z účtu ZV OO O. č. 2852...-018, vedeného u Č. s., a. s. P., J. 19, finanční částku 594.650,- Kč, která neprošla účetní evidencí a byla použita pro jiné účely než pro uspokojení potřeb členů odborové organizace, když rozpočet nebyl za vykazované období vypracován ani schválen, čímž způsobili odborové organizaci O. p. a s. P., s. p., P., N. 6, nejméně výše uvedenou škodu.

Proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 9. 2002, sp. zn. 67 To 452/2002, podal obviněný J. B. prostřednictvím svého obhájce v zákonné lhůtě dovolání, jež opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotné

právním posouzení.

V odůvodnění dovolání obviněný především namítá, že v posuzované věci se nejedná o trestný čin a že oba soudy nesprávně posoudily právní povahu povinností vyplývajících pro něj ze stanov schválených sjezdem OSPO dne 15. 6. 1991, když příslušná ustanovení stanov pokládaly za povinnost uloženou mu zákonem, konkrétně jako jeho zákonnou povinnost opatrovat a spravovat odborářský majetek. Poukazuje na tehdy platnou právní úpravu vyplývající ze zákona o sdružování občanů (zák. č. 83/1990 Sb. ve znění zák. č. 30/1990 Sb. a zák. č. 513/1991 Sb.), podle níž práva a povinnosti ve sdružení (tedy i v odborové organizaci) upravují stanovy sdružení. Tudíž taková povinnost mu měla být uložena stanovami, což se však nestalo (§ 3 odst. 3 citovaného zákona). Konstatuje, že jediným ustanovením stanov zmiňujícím se výslovně o orgánu, který hospodaří s prostředky odborové organizace je ustanovení čl. 33, podle něhož s finančními prostředky odborové organizace hospodaří závodní výbor podle rozpočtu a zásad schválených členskou schůzí, přičemž se řídí obecně závaznými právními předpisy, stanovami a platným finančním řádem. Má za to, že nemohl porušit žádnou povinnost vyplývající z rozpočtu nebo zásad hospodaření, neboť rozpočet ani zásady hospodaření v rozhodné době neexistovaly. Namítá, že jako předseda závodního výboru odborové organizace (dále jen „předseda ZV“) neměl stanovami uloženou žádnou specifickou povinnost při hospodaření s prostředky odborové organizace oproti ostatním osobám, které společně s ním tvořily závodní výbor (dále jen „ZV“).

Dále poukazuje na skutečnost, že soudem nebyly vyžádány směrnice vydané výkonným výborem odborového svazu, které by mohly nahrazovat zásady hospodaření v základní odborové organizaci a které by případně jako norma nejnižší právní síly mohly pro individuálního pachatele založit odpovědnost za porušení konkrétní povinnosti. Dále dovolatel namítá, že nikdy neměl uzavřenu dohodu o hmotné odpovědnosti ve vztahu k majetku odborové organizace, na jejímž podkladě by mu mohl být takový majetek svěřen.

Nesprávné právní posouzení skutku spatřuje i v tom, že pokud na základě jím spolupodepsaných šeků došlo k výběru částky 209.000,- Kč z majetku základní odborové organizace (dále jen „OO“), pak tyto peníze byly použity v souladu s účelem jejich výběru, tj. pro potřeby členů OO. Soudy tak nesprávně toto jednání posuzovaly jako porušení povinnosti vyplývajících z ustanovení článku 33 stanov. Namítá, že byl oprávněn šeky podepisovat, prostředky takto vybrané byly použity v souladu s funkcí a zaměřením OO a proto neexistuje ani příčinná souvislost mezi tímto jeho jednáním a škodou, která údajně měla OO vzniknout.

Poukazuje též na to, že Městský soud v Praze ve svém rozhodnutí se vůbec nezabýval tím, že se měl trestného jednání dopustit ve spolupachatelství s obviněnou (nyní již pravomocně odsouzenou) E. C., která na rozdíl od něj měla uzavřenu dohodu o hmotné odpovědnosti ohledně předmětného majetku OO.

Závěrem uvádí, že rozhodnutí Městského soudu v Praze spočívá na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., které spatřuje v tom, že z napadeného rozhodnutí Městského soudu v Praze není vůbec zřejmé, kterým konkrétním právním úkonem a jakou konkrétní právní povinnost porušil. Domnívá se, že soudy přijatý výklad jeho trestní odpovědnosti opírající se o jeho postavení předsedy ZV vlastně zavádí kolektivní vinu členů ZV, neboť stanovy hovoří obecně o odpovědnosti ZV jako celku za nakládání s finančními prostředky a majetkem OO, což je v rozporu s přísně vyžadovanou individuální trestní odpovědností pachatele. Soudy pak zcela pominuly otázku jeho zavinění, které zákon vyžaduje ve formě úmyslu. Navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil jak napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze, tak jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2, a rozhodl ve věci sám tak, že se podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštuje obžaloby.

V písemném vyjádření státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství se konstatuje, že dovolání obviněného naplňuje uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., a to v části, v níž dovolatel namítá, že ve skutkové větě obsažené porušení článku IV. odst. 33 stanov vydaných sjezdem Odborového svazu pracovníků obchodu ze dne 15. 6. 1991 nemůže naplňovat zákonný znak „porušení zákonem uložené povinnosti“ vyžadovaný ustanovením § 255 odst. 1 tr. zák. Uvedené ustanovení stanov odborového svazu je normou regulující vnitřní život organizace, počítaje v to i pravidla hospodaření s finančními prostředky. Není však takovým instrumentem pozitivního práva, jaký má na mysli ustanovení § 255 odst. 1 tr. zák. Termín „podle zákona uložená povinnost“ sám v sobě nese požadavek, aby taková povinnost plynula z právní normy, jež je výsledkem normotvorby zákonodárského sboru, což v daném případě naplněno není. Obviněný takovou povinnost nepřevzal ani smluvním aktem. V tomto ohledu tudíž neodpovídá popis skutku právnímu hodnocení, jež je vyjádřeno v tzv. právní větě rozsudku, čímž ovšem není řečeno, že by jednání obviněného nemohlo naplnit znaky jiného obecněji definovaného majetkového deliktu. Deklarovaný dovolací důvod ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. ovšem je v posuzované věci naplněn a napadené rozhodnutí trpí vytyčanou vadou. V písemném vyjádření navrhl, aby Nejvyšší soud k dovolání obviněného J. B. zrušil jak napadené rozhodnutí, tak rozsudek soudu prvního stupně, a přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 2 nové projednání věci.

V rámci veřejného zasedání státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství poukázal též na jiný možný náhled na posuzovanou věc, podle něhož lze vycházet z toho, že obviněný svým souhlasem se zvolením do funkce předsedy ZV současně vyjádřil i konkludentní souhlas s převzetím všech povinností ZV podle stanov i v oblasti řádného hospodaření s finančními prostředky OO. Navíc jako předseda ZV měl zabezpečit přijetí příslušných opatření na tomto úseku a pokud tak neučinil, tak převzetím takové funkce konkludentně souhlasil i s tím, že povinnosti ze stanov, jinak vyplývající pro celý ZV (pro všechny jeho členy), převezme sám z titulu funkce předsedy ZV. Za této situace je pak dána i jeho trestní odpovědnost, a to v druhé alternativě předpokládané ustanovením § 255 odst. 1 tr. zák. ve vztahu k vymezení jeho postavení pachatele tohoto trestného činu, tj. že porušil smluvně (konkludentně) převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Z tohoto pohledu pak státní zástupce navrhl zamítnutí podaného dovolání jako nedůvodného.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání obviněného je přípustné, neboť napadá rozsudek soudu druhého stupně, jímž byl obviněný uznán vinným a byl mu uložen trest /§ 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř./ . Dále shledal, že dovolání bylo podáno osobou oprávněnou /§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř./, v zákonné lhůtě, na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 3 tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o který obviněný dovolání opírá, záleží v tom, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Je tím připuštěna možnost namítat nesprávnost právní kvalifikace skutku, jak byl zjištěn soudem, ale není tím umožněno namítat nesprávnost skutkových zjištění, hodnocení důkazů, rozsah dokazování apod. Právním posouzením skutku je míněno jeho hmotně právní posouzení, to znamená ta část rozhodovací činnosti soudu, při které soud svá skutková zjištění podřazuje pod ustanovení hmotného práva, typicky pod ustanovení trestního zákona. Námitky proti skutkovým zjištěním soudu jsou námitkami, které se týkají dodržení nikoli hmotně právních ustanovení, nýbrž procesních ustanovení, zejména ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Jinak řečeno, uvedený dovolací důvod připouští jen právní námitky, nikoli skutkové námitky.

Je třeba poznamenat, že obviněný v dovolání mimo rámec zákonného dovolacího důvodu uplatnil též námitky proti správnosti skutkových zjištění, proti hodnocení důkazů a proti rozsahu provedeného dokazování. Tento závěr se vztahuje k výhradám dovolatele, že dokazování nebylo provedeno v dostatečném rozsahu, neboť nebyly opatřeny směrnice výkonného výboru odborového svazu o hospodaření, a že soudy nechaly bez povšimnutí zjištěné jednání spoluobviněné E. C. Tyto námitky Nejvyšší soud nijak nebral v úvahu, protože je nelze uplatňovat v dovolání.

Nejvyšší soud na podkladě té části dovolání, která odpovídala zákonnému dovolacímu důvodu, přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadený rozsudek i předcházející řízení, a poté dospěl k následujícím závěrům.

Trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. (ve znění účinném v době spáchání činu, tj. ve znění zákona č. [557/1991 Sb.](#)) se dopustí, kdo poruší podle zákona mu uloženou nebo smluvně převzatou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek a způsobí takovým činem jinému značnou škodu.

Z výše rozvedeného obsahu dovolání obviněného je zřejmé, že podstata dovolacích námitek, jež odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. spočívá v tom, že obviněný jako předseda ZV svým jednáním nemohl porušit zákonem mu uloženou povinnost opatrovat a spravovat cizí (tj. odborový) majetek, neboť žádná taková povinnost mu zákonem nebyla uložena. Navíc obviněný podotýká, že taková povinnost jím nebyla ani smluvně převzata. Dále pak namítá, že jeho jednání, tak jak bylo soudy zjištěno, není v příčinné souvislosti se vznikem případné škody na majetku OO. V neposlední řadě vytýká, že se soudy nezabývaly otázkou jeho zavinění, když zákon předpokládá zavinění v úmyslné formě.

Je třeba připomenout, že ustanovení o trestném činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. se vztahuje jen na pachatele, kterému vznikla povinnost opatrovat (spravovat) cizí majetek, a to buď ze zákona, anebo na základě smlouvy. K trestní odpovědnosti se přitom vyžaduje, aby takový pachatel úmyslně způsobil škodu (přinejmenším škodu nikoli malou) na opatrovaném (spravovaném) cizím majetku jednáním, kterým úmyslně porušil svou zákonnou (smluvní) povinnost ke správě či opatrování cizího majetku. Objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák. ve vztahu k jednání, jímž jej lze spáchat, tak současně též vymezuje okruh pachatelů tohoto trestného činu. Jeho pachatelem tedy nemůže být osoba, která nemá zákonnou, popř. smluvní povinnost opatrovat (spravovat) cizí majetek.

V tomto směru Nejvyšší soud dospěl k závěru, že obviněný v podaném dovolání důvodně namítá, že nebyl nositelem

výše uvedené povinnosti ve vztahu k majetku OO.

Nejvyšší soud předně shledal, že z tzv. skutkové věty výroku napadeného rozsudku není zřejmé, jakým konkrétním jednáním ze strany obviněného došlo k naplnění zákonem vyžadovaného znaku skutkové podstaty trestného činu podle § 255 odst. 1 tr. zák. vyjádřeného dikcí „poruší podle zákona mu uloženou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek“. Pro úplnost lze na tomto místě dodat, že k naplnění tohoto zákonného znaku se vyžaduje úmyslná forma zavinění, která musí být dána nejen k porušení takové povinnosti, nýbrž i ve vztahu k následku (pokud jde o zavinění těžšího následku pak postačí i nedbalost - viz § 6 tr. zák.).

Odvolací soud sice stabilizoval skutková zjištění soudu prvního stupně do popisu skutku v němž je také uvedeno, že obviněný jednal „...v rozporu s článkem IV. odst. 33 stanov vydaných sjezdem OSPO dne 15. 6. 1991 (dále jen „čl. 33 stanov“)“...“, avšak ani z takto formulované skutkové věty není zřejmé, jakou konkrétní povinnost přímo uloženou zákonem (porušení smluvně převzaté povinnosti soudy obou stupňů nezjistily) obviněný porušil.

Z odůvodnění rozhodnutí soudů obou stupňů vyplývá, že trestná činnost obviněného J. B. v podstatě spočívala v tom, že ve funkci předsedy ZV společně s hospodářkou OO E. C. vybrali z účtu této organizace prostřednictvím šeků celkem 594.650,- Kč, přičemž tato finanční částka neprošla účetní evidencí a byla použita pro jiné účely, než uspokojování potřeb členů OO, neboť nebyl vypracován ani schválen rozpočet OO. Na základě toho byl pak učiněn závěr, že tím vznikla škoda na majetku OO ve výši rovnající se vybraným peněžním částkám. Odvolací soud doplnil toto skutkové zjištění výslovným poukazem na porušení čl. 33 stanov, když právě v jednání obviněného, které mělo být v rozporu s tímto ustanovením, spatřovaly soudy porušení zákonné povinnosti opatrovat a spravovat cizí majetek. V této souvislosti soud prvního stupně poukázal na to, že „...odborová organizace byla zcela nesprávně, neprofesionálně a nedbale vedena...v organizaci, kde nebyl schválen rozpočet a kde právní vědomí jednotlivých funkcionářů silně pokulhávalo i za běžným průměrem v obdobných odborových organizacích...měl obviněný v rukou vedení jako předseda ZV, přičemž měl být kontrolován revizní komisí. Za tvorbu zdrojů, správu odborových finančních prostředků i hmotného majetku a jejich účelné využívání odpovídal však ZV spolu s hospodářem, jako jedinou konkrétně zmíněnou osobou v informačním zpravodaji -v zásadách hospodaření základních a místních organizací OSPO. Pokud je zmíněna odpovědnost ZV jako celku, je tím zesílena odpovědnost předsedy tohoto orgánu, který měl vyvinout maximální aktivitu pro kontrolu toku finančních prostředků...“ (str. 4 rozsudku). Na základě těchto úvah soud prvního stupně uzavírá, že obviněný minimálně v úmyslu nepřímém nerespektoval i zmíněnými předpisy převzatou povinnost spravovat majetek jiného z pozice předsedy ZV, jehož „...přímá odpovědnost zcela jednoznačně z právních předpisů vyplývá...přičemž soud vycházel z obecné odpovědnosti obžalovaného jako předsedy ZV, ačkoli nepodepisoval všechny šeky v obžalobě zmíněné.“ (str. 4 rozsudku). Soud prvního stupně dále klade obviněnému za vinu, že „...porušil zákonem uloženou povinnost spravovat cizí majetek, neboť nevytvořil prostředí pro účinnou kontrolu toku finančních prostředků.“

S těmito závěry se zcela ztotožnil odvolací soud, který je rozvedl v tom smyslu, že podle již citovaných stanov OO s jejími finančními prostředky hospodaří ZV podle rozpočtu a zásad schválených členskou schůzí. „Řídí se přitom obecně závaznými právními předpisy, stanovami, finančním řádem. Tato povinnost byla tak uložena obžalovanému již pouze jako členovi ZV a je zřejmé, že jako předseda ZV se jí nemohl nikterak vyhnout.“ (str. 4 napadeného rozsudku). Dále odvolací soud uvedl, že za této situace není třeba zkoumat, na jaký konkrétní účel vlastně byly vybrané finanční prostředky použity.

Jak bylo výše uvedeno, je v posuzované věci tvrzený dovolací důvod /§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř./ naplněn již argumentací dovolatele, podle níž ani případné zjištění, že jednal v rozporu s čl. 33 stanov nedovoluje učinit závěr, že porušil jemu stanovenou zákonnou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek ve smyslu zákonného znaku skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák.

Z hlediska zákonné úpravy jsou odborové organizace sdružením občanů (srov. § 2 odst. 1 zák. č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů), kdy práva a povinnosti jejich členů upravují stanovy. Obsahem stanov jsou též zásady hospodaření sdružení /§ 3 odst. 3, § 6 odst. 2 písm. f) výše uvedeného zákona/. Stanovy, jejichž přijetí příslušným sdružením má tak zákonný podklad, mohou upravovat práva i povinnosti jednotlivých orgánů i členů sdružení též v oblasti hospodaření s majetkem sdružení.

V posuzované věci vyplývá z čl. 33 stanov však jen to, že s finančními prostředky OO hospodaří ZV podle rozpočtu a zásad schválených členskou schůzí. Řídí se přitom obecně závaznými právními předpisy, stanovami, finančním řádem. Ustanovení je součástí oddílu stanov, v němž je zakotveno postavení základních odborových organizací, jejich vnitřní struktura, orgány apod. Pro jednotlivé osoby - členy ZV však z těchto ustanovení nevyplývá žádná konkrétní povinnost k opatrování (správě) majetku OO. Nejedná se tak o ustanovení, které ve vztahu k obviněnému jako

předsedovi ZV by výslovně upravovalo jeho povinnost spravovat a opatrovat cizí majetek. Ani z dikce tohoto ustanovení, ani z žádných dalších ustanovení těchto stanov, taková povinnost pro obviněného nevyplývala. Výše již bylo uvedeno, že stanovami bylo vymezeno postavení ZV tak, že tento orgán hospodaří s majetkem základní odborové organizace. Z toho však nelze dovodit existenci konkrétní zákonné povinnosti obviněného jako předsedy ZV ve vztahu k majetku OO. Jinak řečeno, samotné členství v závodním výboru odborové organizace bez dalšího nezakládá zákonnou povinnost každého jednotlivého člena ZV (včetně jeho předsedy) k opatrování nebo ke spravování majetku OO, jejíž nesplnění by mohlo vést až k vyvození trestní odpovědnosti podle § 255 tr. zák. Nejvyšší soud se proto nemohl ztotožnit s právními závěry obou soudů, že pachatelství obviněného žalovaným trestným činem má za těchto okolností podklad v porušení zákonné povinnosti opatrovat (spravovat) cizí majetek vyplývající z ustanovení čl. 33 stanov. Takový závěr dovolací soud shledal nesprávným a v důsledku toho dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Už z tohoto důvodu bylo podané dovolání obviněného shledáno důvodným.

Bez ohledu na výše již uvedené je navíc třeba zdůraznit, že ve vztahu k hospodaření posuzované OO bylo zjištěno, že osobou odpovědnou za vedení jejího účetnictví a nakládání s finančními prostředky (včetně výběrů peněžních prostředků prostřednictvím šeků) byla tehdejší hospodárka OO E. C. /ta byla již pravomocně odsouzena za trestný čin podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. pro skutek, jehož se měla dopustit společně s obviněným J. B.). E. C. jako hospodárka nevedla řádným způsobem účetní doklady, zejména peněžní deník, a také neprováděla vyúčtování vybraných peněžních prostředků. V této souvislosti oba soudy zjišťují jen tolik, že obviněný J. B. společně s E. C. podepsal celkem 7 šeků na výběr peněz z účtu OO a v jednom případě sám peníze (cca 30.000,- Kč) z účtu vybral. Ani taková zjištění však nemohla odůvodnit závěr, že obviněný odpovídal za finanční prostředky OO s tím, že tyto mu byly svěřeny s ohledem na ustanovení čl. 33 stanov. Soudy se přitom ve vztahu k obviněnému J. B., i při zjištění, že ze strany E. C. nebylo řádně vedeno účetnictví a nedošlo k řádnému vyúčtování některých evidentně konaných akcí OO (např. odborová rekreace, letní tábory), blíže nezabývaly tím, na jaký účel byly vybrané peníze vlastně použity, a to i za situace, kdy obviněný namítal, že byly použity ve prospěch členů OO (tj. v souladu se svým účelem) a že se ve skutečnosti jednalo toliko o účetní pochybení E. C.

Pro úplnost je třeba znovu připomenout, že oba soudy spatřovaly podstatu trestněprávního jednání obviněného J. B., významného z hlediska naplnění formálních znaků trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku v tom, že obviněný J. B. provedl výběr peněz OO prostřednictvím šeků. K tomu je nutno uvést, že obviněný jako předseda ZV měl podpisové právo. Byl tak nepochybně oprávněn šeky podepsat, a to společně s další příslušnou osobou (tj. s hospodárkou či s dalším členem ZV), a na základě toho pak došlo k výběru peněz z účtu OO. Peníze přitom zpravidla vybírala hospodárka E. C. a pouze v jednom případě peníze vybral sám obviněný (jednalo se o částku zhruba 30.000,- Kč na zakoupení vánočních kolekcí). Dále soudy kladly obviněnému za vinu, že vybrané peníze neprošly účetní evidencí. Přitom blíže nijak neodůvodnily odpovědnost obviněného za tuto skutečnost, tj. za nevedení patřičné účetní evidence. Naopak z obsahu spisu je zřejmé, že osobou odpovědnou za plnění zákonných povinností na úseku účetní evidence (srov. zejména zák. č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů) byla hospodárka OO E. C. Zůstalo tak nevysvětleno, v čem v tomto směru spočívalo porušení zákonné povinnosti ze strany obviněného J. B. Další závěr nižších soudů vychází z toho, že došlo k protiprávnímu použití vybraných peněz, tj. k jejich použití pro jiné účely, než uspokojování potřeb členů OO. Jak již bylo výše konstatováno, odvolací soud k této otázce zaujal stanovisko, podle něhož účel k jakému byly tyto peníze použity není nutno vůbec zkoumat. To, že údajně nebyly použity pro potřeby členů OO dovozuje totiž ze zjištění, že tyto peněžní prostředky neprošly účetní evidencí a že v OO nebyl schválen rozpočet.

Pro posouzení věci z hlediska uplatněného dovolacího důvodu jsou však podstatné především výše již uvedené závěry stran těch předpokladů trestní odpovědnosti obviněného J. B. za trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 tr. zák., které se vztahují k tomu, že pachatelem tohoto činu může být jen osoba, která poruší zákonnou (popř. smluvní) povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek. Musí být tedy zjištěna existence konkrétního zákonného ustanovení, které ukládá konkrétní osobě takovou povinnost, popř. musí být zjištěna existence konkrétní smlouvy, z níž taková povinnost vyplývá. Protože trestný čin podle § 255 tr. zák. je trestným činem úmyslným, musí být pachatel přinejmenším srozuměn s tím, že porušením takové povinnosti může způsobit ohrožení či porušení zákonem chráněného zájmu. Výše již bylo uvedeno, že pro obviněného J. B. ze zákona žádná povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek nevyplývala, neboť jen obecné ustanovení čl. 33 stanov vymezující samostatnost finančního hospodaření základní odborové organizace a povinnosti ZV jako celku nezakládá takovou jeho povinnost jen z titulu funkce předsedy ZV. Z obsahu rozhodnutí soudů obou stupňů je zřejmé, že obviněný J. B. nepřevzal takovou povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek ani na základě smlouvy. Nebylo zjištěno, že by např. uzavřel dohodu o hmotné odpovědnosti ve vztahu k finančním prostředkům OO, či nějakou jinou smlouvu vymezující jeho povinnosti ke správě cizího majetku. Jen z toho faktu, že souhlasil se svým zvolením do funkce předsedy ZV nelze dovozovat, že konkludentně převzal povinnost spravovat a opatrovat majetek OO. V tomto směru

se Nejvyšší soud nemohl ztotožnit s vyjádřením intervenujícího státního zástupce Nejvyššího státního zastupitelství prezentovaným v rámci veřejného zasedání. Smluvní povinnost opatrovat (spravovat) cizí majetek, zakládající případně až trestní odpovědnost ve smyslu ustanovení § 255 tr. zák., vyžaduje, aby byla stanovena konkrétní smlouvou, která musí mít přesně vymezený obsah, a to např. i ve vztahu k rozsahu svěřeného majetku. Tento závěr je evidentní ve srovnání s jinými smluvními typy, na jejichž podkladě lze učinit závěr, že konkrétní osoba má takovou smluvní povinnost ve vztahu k svěřenému cizímu majetku (srov. ustanovení o dohodě o hmotné odpovědnosti podle zákoníku práce, odpovědnost nájemce k pronajaté věci, povinnosti makléře k přijatým cenným papírům atd.). Proto nelze dovodit, že obviněný jen samotným převzetím funkce předsedy ZV (zvolením do této funkce) současně na sebe převzal povinnost opatrovat nebo spravovat cizí majetek, tj. majetek OO, v níž tuto funkci zastával.

Na základě výše uvedených úvah Nejvyšší soud mohl učinit závěr, že v posuzované věci nižší soudy nesprávně založily existenci zákonné povinnosti obviněného J. B. ve smyslu naplnění vyžadovaného znaku skutkové podstaty žalovaného trestného činu o znění čl. 33 stanov. Přitom nebylo zjištěno, že by obviněný převzal povinnost opatrovat (spravovat) cizí majetek na podkladě nějaké smlouvy s OO. Už proto je nesprávný právní závěr soudů, že jednání obviněného vykazuje všechny zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve znění zák. 557/1991 Sb. Za situace, kdy není dána ani zákonná, ani smluvní povinnost obviněného opatrovat (spravovat) cizí majetek, jejíž porušení je pak předpokladem naplnění uvedeného zákonného znaku skutkové podstaty tohoto trestného činu, nebylo nutno se blíže zabývat otázkou případného zavinění obviněného ve formě úmyslu, vztahujícího se jak k porušení jeho zákonné (smluvní) povinnosti, tak i k následku činu. Stejně tak bylo bezpředmětné zabývat se úvahami o vzniku škody na majetku OO, pokud soudy takový závěr dovozovaly z pouhé neexistence rozpočtu OO a nevedení příslušné účetní evidence.

Nejvyšší soud tedy shledal podané dovolání obviněného důvodným a z jeho podnětu zrušil jak napadený rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně, včetně dalších rozhodnutí, na obě zrušená rozhodnutí obsahově navazujících, pokud v důsledku zrušení pozbyla svého podkladu (§ 265k odst. 1, 2 tr. ř.).

Poněvadž byly shledány podmínky, aby Nejvyšší soud mohl ve věci sám rozhodnout (§ 265m odst. 1 tr. ř.), tak z důvodů výše již podrobně rozvedených obviněného J. B. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby pro trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve znění zák. 557/1991 Sb., jehož se měl dopustit skutkem, který je uveden ve výroku tohoto rozsudku, neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odškodnění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Hodnocení důkazů](#)
- [Adhezní nárok \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Stížnost proti usnesení o zahájení trestního stíhání](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výkon trestu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost](#)
- [Předávací vazba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)